

AKT A PACSIRTA VÁLTOZATÁHOZ,
1900-1903 KÖRÜL

Olaj, vászon, 80x95cm
Jelezve balra lent: Szinyei

Kikiáltási ár: 15 000 000 Ft
Starting price: 60 000 EUR

OEUVRE-JEGYZEK: 171.

In.: Szinyei Merse Anna: Szinyei Merse Pál élete és művészete. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest – Corvina Kiadó, Budapest 1990.

PROVENIENCIA:

- korábban Szinyei Merse Rózsi tulajdonában
- Wertheimer Károly gyűjteményében
- Dr. Preisich Hugó gyűjteményében

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA:

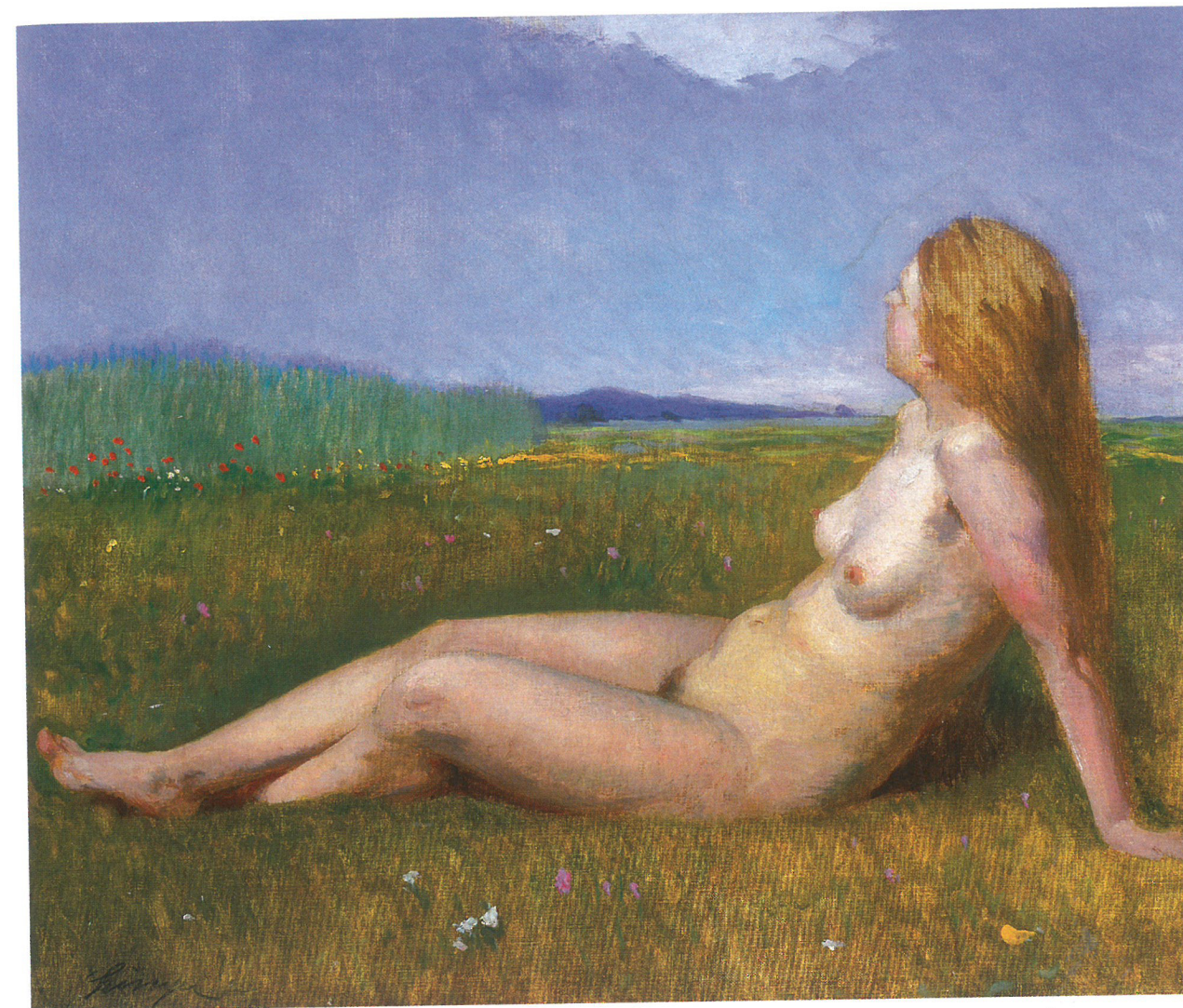
- A magyar festészet rejtőzködő csodái I. – Válogatás magyar magángyűjteményekből. Mű-terem Galéria Budapest, 2004. október 16. – november 13. 67. oldal

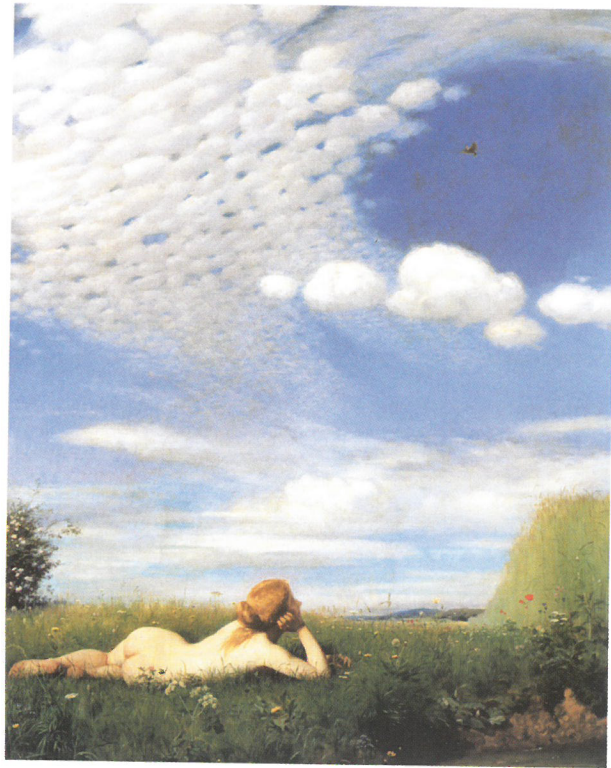
REPRODUKÁLVA:

- Végyvári Lajos: Szinyei Merse Pál. Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 1986. katalógus: 69.
- Szinyei Merse Anna: Szinyei Merse Pál élete és művészete. Magyar Nemzeti Galéria – Corvina Kiadó, Budapest 1990. katalógus: 171.

Edouard MANET: Reggeli a szabadban, 1863. Louvre, Párizs

SZINYEI MERSE Pál: A pacsirta, 1882.
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

„DIRECT A TERMÉSZET UTÁN”

Szinyei Merse Pál tíz éves „hallgatás” után 1894-ben fogott újra ecsetet. Önéletrajzában (harmadik személyben) így számolt be döntéséről. „Végre elszánta magát s 1894-ben befejezte a «Rococot», az «Oculit» s a «Patakot», ezeket a téli tárlatra egy kis tájképskizzel együtt felküldte, mely képek kedvezően fogadtattak, sőt az «Oculi» ő felsége által meg is vásároltatott. – Ezen siker által felbátorodva Szinyei újra hozzá látott a festéshez és pedig szigorúan direct a természet utáni ábrázoláshoz.”

Szinyei és a korszak hazai nagymestereinek elképzelése a természet utáni „direct” ábrázolásról azonban sokban eltért a mai közvélekedéstől. Bár hallgatása után tájrészletei már egyértelműen a természetben készültek – „Szakítanom kellett régi eljárásommal, s neki ültem vásznammal ki, directe a természetnek; csak ez frissíthet fel, csak innen nyerhetek új erőt” zsánerfiguráihoz továbbra is tanulmányfotókat, vázlatokat használt, s alakjait rendszerint a táj befejezése után a műteremben festette fel a vászonra. Ez a gyakorlat egyáltalán nem volt szokatlan a korszak festői körében. Így dolgozott többek között Gustave Courbet is, aki bár festészetében a valóság csorbítatlan érvényre juttatására törekedett, mégsem látott kivetnivalót a fotó utáni műtermi munkában.

Gustave COURBET: Nő papagájjal, 1866.
Metropolitan Museum of Art, New York

AZ ÚJ PACSIRTA

Az újrakezdés éveiben friss, oldott tájképei mellett – *Pipacsos mező*, 1896, *Falu alatt*, 1897, *Reggel*, 1900 – figurális témák is foglalkoztatták Szinyeit. A felszabadult tájfestés – mellyel sikert-sikerre halmoz a budapesti kiállításokon – nem elégítette ki újra fellángoló művészi ambícióit. Eltökélt-ségének egyik hajtóereje volt, hogy legfőbb sérelme a *Majális* 1873-as bukása után közel 20 évvel végre elégtételt vett a müncheni közönségen. Az 1901-es nemzetközi kiállításon – a régi csalódás színhelyén – átütő sikert aratott az újra beküldött képpel. A zsűri nagy arannyal tüntette ki az alkotást, ami kellő módon kárpótolta a mestert minden addig elszenvedett sérelméért. Sőt a siker magabiztossággal töltötte el, olyannyira, hogy a *Pacsirta*-téma újbóli megfestését tervezte. Az új *Pacsirta* azonban soha nem készült el, de az itt bemutatott akt jelzi festészetének új eredményeit: szemben a *Pacsirta* tájban kissé esetlenül ható női aktjával, az 1903 körül készült változaton Szinyei már képes szoros egységbe szervezni a figura és a táj motívumát. Feltételezhető ugyan, hogy a munka során most sem a tájban festette meg alakját, a reflexzínek használatának tökéletesítése, a testen és környezetében játszó fény-árnyék hatások könnyed kezelése, azonban olyan egységbe fogják táj és alak kettősét, mely kései tájképeinek méltó párjává avatják e ritka, alakos plein-air alkotást.

Kaszás Gábor

Fotótanulmány a *Pacsirtához*, 1882 körül

Julien Vallou de VILLENEUVE: Fekvő akt, 1860 körül,
Metropolitan Museum of Art, New York

